

## A jövődő Budapestje

Írta: Pásztor Mihály

**T**íz esztendővel ezelőtt az összeomlás és Trianon nyomasztó hangulata nehezedett a lelkekre. Akkor még mindenki pesszimista volt és emlékszünk rá, hogy azok, akik szeretnek jósolgatni, megjövendölték, hogy Budapest el fog sorvadni. Vízfejnek csúfolták Budapestet. Azt mondták, hogy ez a mi fővárosunk sokkalta nagyobb, hogy ekkora várost ilyen kis ország «el tudna tartani. Megjövendölték, hogy lassacskán el fog néptelenedni Budapest. Elköltöznek az emberek, elszivárog innen a népesség. Nos, a jövőmondóknak nem volt igazuk. A népesség 1920 óta nem fogyott, hanem nőtt. Lehet ugyan, hogy a jövő évvégi népszámlálás nem talál egymillió embert Budapesten, de az már az eddigi kalkulációkból is kiderült, hogy az elmúlt tíz esztendő alatt legalább 60 ezer lélekkel gyarapodott a főváros népessége. Természetesen a háború, a forradalmak és minden, ami azóta itt átviharzott: alaposan rajta hagyta kezenyomat ezen a városon. Nem lehet olyan könnyen és ilyen rövid idő alatt kiheverni a gazdasági válságok sorozatát és a rettenetes tőkepusztulást, ami a krízisek és krachok nyomán támadt. A temérdek baj azonban mégsem tudta legyűrni Budapestet; él és dolgozik.

De milyen lesz a jövődő idők Budapestje?!

Az új évtized küszöbén nem árt elgondolkodni rajta, hogy mi lesz velünk, mi lesz Budapesttel?! Jobb lesz-e sorunk a jövő évtizedben, gondatlanabb és boldogabb lesz-e a

fővárosi ember?! Ki tudná azt megmondani. Temérdek tényező összjátékszásától függ, hogy miképpen alakul Budapest jövődő élete folyása, gazdasági viszonyai. Annyi azonban bizonyos, hogy csak a ma és a tegnapi fundamentumán épülhet fel a holnap és a holnapután. A jövődő évtized Budapestjén, a főváros dolgozó és kereső népességnek kialakulásán, foglalkozás szerint való tagozódásán mindenesetre meg fog látszani, hogy a háború gazdasági és lelki likvidálása még mindig nem ért véget.

A háború után revízió alá került Budapest dolgozó népének foglalkozás szerint való tagozódása. Az egzisztencia-keresés idegessége; az elhelyezkedési láz és a békebeli életstandardért való tülekedés nyugtalansága bizonyosan megmutatkozik majd az 1930. évvégi budapesti népszámlálás adatai alapján készült foglalkozási statisztikán is. De Budapest életmegnyilvánulásának sok más titkát is napfényre hozza a jövő évi népszámlálás. Megmutatják majd a statisztika számai, hogy Budapest milyen felkészültséggel indul neki az új évtized küzdelmeinek és kenyérharcainak.

A háború kitörése óta máig Budapesten a halálozások száma körülbelül 36 ezerrel hagyta maga mögött a születések számát. De ha a születések tempója a háborús években és a háború utáni esztendőkbén ugyanaz marad, mint 1913-ban, akkor 15 esztendő alatt — 1928 utoljáig — kereken 350 ezer gyermeknek kellett volna születnie, pedig csak 252 ezer született. Tehát 98 ezer az emberdeficit; 98 ezer gyermek nem tudott megszületni, mert nem engedte megszületni a háború. Ezek a gyerekek, ha megszületnek, 10—20 esztendő múlva hasznos és munkás tagjai lehetnek volna a magyar társadalomnak és hiányozni fognak Magyarországi regenáló munkájánál. Ez az oka annak is, hogy például:

0—5 éves gyerek.....	14.615-tel
5—10 „ „ .....	14.503-mal
10—15 „ „ .....	4.327-tel
15—20 „ „ .....	12.248-cal
20—25 „ „ .....	12.006-tal

volt kevesebb Budapesten 1925-ben, mint 1910-ben.

A háború az oka, hogy a halál gyakrabban vizitelt az elmúlt évtizedben Budapesten, mint a gólya és a háború az oka annak is, hogy az utolsó tíz esztendőben ismét nagyon gyarapodott Budapest bevándorló népessége. Egy új Klondyke lett Budapest a vidék számára, ahonnan sereges-

tol jönnek Pestre a munka- és egzisztenciakeresők. Vannak, akik megelégszenek a mindennapi kenyérükkel, vannak, akiknek útipodgyásza tele van reménységgel, önbizalommal, vannak, akik itt akarják megcsinálni a szerencsét; vannak, akik itt akarják realizálni az álmaikat. Ezek a bevándorlók új szint visznek be Budapest életébe és a nagy kenyérhajszában komoly konkurrensei az autochtonoknak. A háború kontójára kell írni azt is, hogy az utolsó tíz esztendőben a főváros női lakossága számban jelentősen maga mögött hagyta a férfilakosságot. 1910-ben még nem egészen 30 ezerrel volt több nő Budapesten, mint férfi. 1925-ben pedig már 84 ezerrel volt több a nő, mint a férfi, úgyhogy minden száz férfire 120 nő jutott. A nők előretörése különben megmutatkozik minden téren; erős versenyre kelnek a férfiakkal a kereső pályákon is; az üzletben, a hivatalban és a műhelyben egyaránt. A kenyérkereső nők száma folyton-folyvást nő, ami abból is kitetszik, hogy az utolsó esztendőben a házasságkötéseknél a menyasszonyok 26—30 százalékban „kereső” nők. A modern nők tehát két irányban küzdenek a férfiakkal szemben, vagy a munkahelyen, vagy azzal, hogy feleségül mennek hozzájuk. A férjhezmenés harcában azonban a leányoknak erős konkurrenciát csinálnak az özvegyek. 1920-ban a népszámlálók 57 ezer özvegyet olvastak össze Budapesten. Ma legalább 65 ezer az özvegyek száma, akik közül évente átlag 800 megy férjhez és körülbelül ennyi a száma az újraférjhezmenő elvált asszonyoknak is. A férjjelöltek között, akik özvegy vagy elvált asszonyt akarnak feleségül venni, vannak olyanok, akik maguk is özvegyek vagy elváltak, de az az érdekes, hogy a legtöbb férjjelölt, aki özvegyasszonyt vesz el, mégis a nőtlen férfiak seregéből rekrutálódik. Az özvegyasszonyok úgylátszik, azért olyan kapósak, mert berendezett lakással és sok-sok tapasztalattal várják a jövendőbelit. A berendezett lakásra pedig a modern vőlegényeknek — úgylátszik — épp olyan nagy szükségük van, mint a tapasztalatokra, ha boldogan és nyugodtan akarnak élni.

Egyébként gyárban, hivatalban, egyaránt a racionalizálás ma a jelszó és a kenyérért való harcban napról napra kevesebb a szentimentalizmus és több a nyersség. A munkahelyeken: a gyárban és az irodában egyre nagyobb szerephez jut a gép, mely ma már ír és számol; könyvel és kontrollál. A gépember eleszi az embergép kenyerét. A küzdelem

a jövő évtizedben előreláthatólag még jobban kiélesedik. A mai nagy gazdasági depresszió, a pénztelenség, a fogyasztási válság és a munkanélküliség bizony nem igen segít enyhíteni a tülekedés tempóját. Jellemző, hogy ezekben a krachos időkben egyre többen cserélik fel a függetlenségüket, az önállóságukat, a fixfizetéses és lehetőleg nyugdíjas állással. A legszerencsésebbek az államnál, vagy a fővárosnál helyezkednek el és ma az a helyzet, hogy Budapesten átlag minden ötödik kenyérkereső vagy az állam, vagy a város kenyérért eszi.

Nagyon érdekes, hogy Budapest kereső népességének foglalkozás szerint való tagozódása folyton-folyvást változik, ingadozik, idomul, módosul a helyzethez és a viszonyokhoz s kétségtelen, hogy a jövő évvégi népszámlálás adatai alapján készült foglalkozási statisztika nagyon érdekes és nagyon tanulságos lesz.

Budapesten 1925-ben volt a legutóbbi népösszeírás. Ugyanabban az esztendőben volt népszámlálás a német városokban is. Azóta sok minden történt. Sok minden megváltozott. De azért rendkívül érdekes tapasztalatra jutunk, ha a budapesti foglalkozási statisztikát összehasonlítjuk néhány német városéval. Íme:

	Isart kereső népesség száma	Kereskedelemmel, hitellel és közlekedéssel foglalkozó kereső népesség	Keresők összesen
Berlin . . . .	1,118.511 46.2%	650.635 28.0%	2,462.474
Drezda . . . .	172.314 46.3%	91.749 26.2%	378.555
Hamburg . . . .	190.769 32.1%	258.415 43.8%	621.492
Leipzig . . . .	190.330 47.7%	115.463 30.1%	407.462
München . . . .	160.162 38.7%	111.796 28.5%	430.734
Budapest . . . .	164.889 33.3%	83.043 16.1%	495.145

Mit mondanak ezek a számok?!

Azt mutatják, hogy Berlinben, Drezdában, Hamburgban és Leipzigben a kenyérkereső népesség 70—75 százaléka az iparral, kereskedelemmel, hitellel és közlekedéssel foglalkozók közül került ki. Ellenben Budapesten az iparral, keres-

kedelemmel, hitellel és közlekedéssel foglalkozó népesség a2 összes kereső népességnek csak 49.4 százaléka volt 1925-ben, és ebben a 49.4 százalékban is sok a mindenféle ügynök, sok a bizonytalan, az ideiglenes és az átmeneti foglalkozású.

Vájjon miképpen fest majd ez a statisztika a jövő évtizedben?!

Nemcsak a foglalkozás szerint való tagozódás mutatja azonban érdekesnek Budapest életét, hanem cselédstatisztikája is. A cselédstatisztika rendszerint arra vet világot, hogy "gy-<sup>o</sup>gy város lakossága mennyire jómódú és mennyire kényelemszerető. Nos, 1925-ben a cselédek száma volt:

Berlinben . . . .	131.689	(a kereső népesség 5.3 százaléka)
Drezdában . . . .	17.090	(,, ,, ,, 4.5 ,, )
Hamburgban . . . .	37.261	(,, ,, ,, 5.9 ,, )
Leipzigben . . . .	15.727	(,, ,, ,, 2.3 ,, )
Münchenben . . . .	29.184	(,, ,, ,, 4.3 ,, )
Budapesten . . . .	48.774	(,, ,, ,, 9.8 ,, )

Tehát mialatt a német városokban a cselédek száma a kereső népesség 4.5—5.5 százalékát tette ki a kereső népességnek, addig Budapesten kevés híján tizedrésze volt a cselédség a kereső népességnek. Ez pedig azt mutatja, hogy 1925-ben a kereső nők közül minden harmadik-negyedik cseléd volt. Egyébként cselédtartás dolgában Budapest mindig vezetett.

1910-ben.....	70.117	volt a házicseléd
1920-ban.....	53.025	,, ,, ,,
1927-ben.....	52.816	,, ,, ,,

1900-ban a kereső nők 49.9 százaléka, szóval kis híján a fele; 1910-ben pedig 39.5 százalék volt házicseléd.

Annyi bizonyos, hogy az utolsó békeesztendő óta teljesen és tökéletesen megváltozott, átalakult Budapest társadalmának struktúrája. Nemcsak a születések és halálozások airánya változott meg, nemcsak a foglalkozási tagozódás más ma, mint a háború előtt, de még a nyomor előítéleteiből is sokat engedett Budapest népe. Ma az a helyzet, hogy a fővárosban naponta átlag 30—40 ezer ember eszik lóhúst. Erre a legjellemzőbb, hogy a Belvárosban, sőt a Váci utcában közel az új Városházához a lóhúsüzem boltot nyitott és ebben a lóhúsboltban virslit és egyéb ilyenfajta holmit árulnak a húson kívül és azt mondják, hogy a boltnak igen nagy a forgalma. Érdekes és jellemző az is, hogy ma sokkal kevesebb marhahúst eszik Pest, mint a békeesztendőben,

ellenben az utolsó békeesztendőkhöz viszonyítva ma kétkorosa a kenyér- és a krumplifogyasztás, mint az utolsó békeesztendőben volt. Azután még egy titkot kell elárulnunk. A pesti ember átlagos életkora ma jelentősen hosszabb, mint békében volt. A 20 évnél idősebb férfinepeség 1912-ben átlag 50 esztendővel élt, 1927-ben 53 évet, 6 hónapot és 17 napot. A nők 1912-ben átlagosan 54 esztendővel éltek, míg 1927-ben 55 évet, 1 hónapot és 2 napot.

Ha az 5 esztendősnél idősebb népesség átlagos életkorát vesszük, akkor kiderül, hogy Budapesten

1874—75-ben	41 év, 2 hónap és 9 nap,
1876—80-ban	42 „ 6 „
1906—10-ban	47 „ 1 „ 14 „
1927-ben pedig	50 „ 11 „ 22 „

volt a férfi és női népesség átlagos életkora. 1874-től 1927-ig tehát körülbelül 9 esztendővel nőtt meg Budapesten az átlagos életkor. Budapest közegészségügyének ez a legnagyobb dicsérete.

Budapest azonban nemcsak folyton fejlődő és javuló egészségügyi berendezésével segít meghosszabbítani az átlagos emberi életkort, de az orvostudomány is minden tíz esztendőben megöl, vagy legalább is halálra kerget és molesztál egy-egy betegséget. A kolera, mely valamikor hatalmas rendeket vágott Magyarországon népességében, ma már szinte ártalmatlan jószág. Azzal, hogy Ehrlich és Hala megtalálta a vérbaj ellenszerét; hogy felfedezték az inzulint: a cukorbetegség haragosát; hogy rájöttek a vitaminokra: ezekkel a felfedezésekkel új fejezetek kezdődnek a gyógyászatban és az átlagos életkor egyre hosszabb lesz. Ezeknek az orvostudományi szenzációknak igazi hatása majd csak a jövő évtizedben fog teljesen kibontakozni. Szeretném hinni, hogy a jövő évtized fel fogja fedezni a rák ellenszerét is és ártalmatlanná tesz még néhány betegséget. Ahogy én látom: a jövő évtized racionalizálni fogja a munkát, de racionalizálni fogja az életet is. Kevesebb energiafogyasztás mellett és csökkentett rezssivel minél nagyobb produkció: ez lesz az egyik princípium. A másik pedig: egészségesebb élet; takarékoskodás az egészséggel és az étellel. Ezek a szabályok természetesen át fogják alakítani az étrendünket is. Okosabban fogunk élni és okosabban fogunk enni, csak alighanem boldogabbak nem leszünk soha.

# Mit várhatunk a kozmetikától?

Írta: Dr. Grünbaum Ernő,  
bőrgyógyász-kozmetikus

Nemrégben az egyik francia képes folyóiratban érdekes felvételeket láthattunk. A mai divatos színésznők fényképei mellett azoknak 20 év előtti másai szemléltetően bizonyították a modern kozmetika eredményeit; az új felvételeken fiatalabbaknak és szebbeknek látszanak Thalia felkent papnői, mint voltak 20 évvel ezelőtt. A szépségápolás művészete és a megfiatalítás tudománya pedig csak gyermekkorát éli s minden jogos reményünk meg lehet arra nézve, hogy a következő 10 évben túlszárnyalják az eddigi eredményeket és a fenti színésznők 10 év múlva sem látszanak csúnyábbaknak, öregebbeknek.

Ha összehasonlítjuk a kozmetika eredményeit, ugrás-szerű fejlődését a háború előtti idők állapotával, akkor nem nehéz megjósolni, hogy a következő évtizedben a fejlődési görbe még meredekebben fog emelkedni.

A tetszenivágyás ősrégi ösztöne az embereknek, minden korban szépítették magukat a nők és a férfiak. A jó megjelenés, kellemes külső, eddig csak a hódítás s hiúság szolgálatában állottak, viszont ma már szociális szempontok követelik, hogy a nagy versengésben szépek, egészségesek és fiatalok legyünk. A kozmetika eddig csak mesterség volt, ma már intenzíven művelt tudomány, melynek célja korrigálni és gyógyítani mindazokat a hibákat, imelyeik széppézzükünket sértik. Ezideig takarták és leplezték a test, nevezetesen a bőr hibáit, ma gyógyítják és véglegesen meg is szüntetik azokat. A modern kozmetika a háború óta keletkezett, az intenzívebb és nyilvánosabb társadalmi élet, a divat, a hiúság, továbbá az esztétikai érzék differenciálódása és az érvényesülés nehézsége parancsolóan követelik, hogy fokozottabb gondot fordítsunk külsőnkre.

A szépápolás voltaképpen egészségápolás, mert a bőr a szervezet és az egészség tükré. Éppen ezért kell kozmetikával elsősorban orvosoknak foglalkozni, akik a modern orvostudomány újabb és újabb eredményeit a kozmetika szolgálatába állíthatják. Nemcsak a bőrgyógyászat reszort-